

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 102/2022-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a zo sudcov Libora Duľa a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľiek maloletej [REDAKOVANÉ], zastúpenej zákonným zástupcom [REDAKOVANÉ], a maloletej [REDAKOVANÉ], zastúpenej zákonným zástupcom [REDAKOVANÉ], zastúpených advokátskou kanceláriou G. Lehnert, s. r. o., Rajská 7, Bratislava, IČO 31 347 762, konajúcou prostredníctvom advokáta a konateľa Mgr. Igora Schweizera, proti vyhláske Regionálneho úradu verejného zdravotníctva Bratislava č. 276/2021, ktorou sa nariaďujú opatrenia pri ohrození verejného zdravia pre obmedzenie prezenčnej výučby zariadení pre deti a mládež v územnom obvode okresov Bratislava I až V, Malacky, Pezinok a Senec, zverejnenej vo Vestníku vlády Slovenskej republiky 1. decembra 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľiek a skutkový stav veci

1. Sťažovateľky sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 26. januára 2022 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na vzdelanie podľa čl. 42 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na vzdelanie podľa čl. 2 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) a podľa čl. 28 Dohovoru o právach dieťaťa vyhláškou Regionálneho úradu verejného zdravotníctva Bratislava (ďalej aj „RÚVZ“) č. 276/2021, ktorou sa nariaďujú opatrenia pri ohrození verejného zdravia pre obmedzenie prezenčnej výučby zariadení pre deti a mládež v územnom obvode okresov Bratislava I až V, Malacky, Pezinok a Senec, zverejnenou vo Vestníku vlády Slovenskej republiky 1. decembra 2021 (ďalej len „vyhláška“).

2. Z ústavnej sťažnosti a priložených príloh vyplýva, že sťažovateľka [REDAKOVANÉ] je žiačkou siedmeho ročníka základnej školy a sťažovateľka [REDAKOVANÉ] je žiačkou prvého ročníka osemročného gymnázia.

3. Regionálny úrad verejného zdravotníctva Bratislava hlavné mesto so sídlom v Bratislave ako príslušný orgán štátnej správy na úseku verejného zdravotníctva podľa § 6 ods. 3 písm. e) zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom k 1. decembru 2021 (ďalej len „zákon č. 355/2007 Z. z.“) z dôvodu pandémie ochorenia COVID-19 vydal napadnutú vyhlášku podľa § 59b zákona č. 355/2007 Z. z., ktorou podľa § 48 ods. 4 písm. e) zákona č. 355/2007 Z. z. s účinnosťou od 6. decembra 2021 obmedzil špecifikované zariadenia pre deti a mládež vrátane 2. stupňa základných škôl a gymnázií v územnom obvode okresov Bratislava I až V, Malacky, Pezinok a Senec zákazom prezenčného vzdelávania.

4. Napadnutou vyhláškou došlo k paušálnemu zákazu prezenčného vzdelávania vo vymedzenom územnom obvode, výučba bola príslušnými školskými zariadeniami realizovaná dištančnou formou. Napadnutá vyhláška bola zrušená vyhláškou RÚVZ č. 294/2021 z 10. decembra 2021 s účinnosťou od 13. decembra 2021.

II.

Argumentácia sťažovateľiek

5. Vydanie vyhlášky RÚVZ podľa sťažovateľiek porušuje ich základné právo na vzdelanie, ktoré sťažovateľky takto zdôvodňujú:

a) základné právo na vzdelanie v sebe zahŕňa aj právo na prístup k vzdelaniu v určitej kvalite a na určitej úrovni, potrebná úroveň a kvalita nie sú zabezpečené dištančnou formou vzdelávania,

b) sťažovateľky poukazujú na názory odborníkov, psychológov, ako aj pedagógov, v zmysle ktorých dištančné vzdelávanie prináša deťom psychickú nepohodu a nemôže byť plnohodnotnou náhradou klasického prezenčného vyučovania, úroveň nadobudnutých vedomostí je neporovnateľne nižšia, nie každé dieťa má vytvorené domáce podmienky na prístup k dištančnému vzdelávaniu,

c) napadnutou vyhláškou RÚVZ boli sťažovateľky priamo obmedzené v práve na prístup k vzdelaniu, pričom toto obmedzenie nebolo adekvátne zdôvodnené, jediným dôvodom bola pandémia ochorenia COVID-19, pričom nebol zohľadnený aktuálny vývoj epidemiologickej situácie v Bratislavskom kraji, sťažovateľky poukazujú na to, že v rozhodnom období k 1. decembru 2021 sa epidemiologická situácia v Bratislavskom kraji zlepšovala, pričom zaočkovanosť v tomto regióne dosiahla úroveň 66,27 %, čo je najviac spomedzi všetkých krajov, rovnako epidemiologická situácia na školách nebola výrazne zhoršená, prezenčne sa vzdelávalo 80 % žiakov,

d) RÚVZ v rámci odpovede na žiadosť o poskytnutie informácií týkajúcich sa miery positivity žiakov základných škôl v dotknutých okresoch a sprístupnenie údajov, na základe ktorých došlo k obmedzeniu prezenčnej výuky, poukázal na 7-dňovú incidenciu, ktorá v okresoch Pezinok a Senec bola najhoršia z celého územia Slovenska, k čomu sťažovateľky uvádzajú, že aj napriek tomuto konštatovaniu incidencia klesala, pričom uvedené by mohlo zdôvodňovať obmedzenie vyučovania v dotknutých okresoch, a nie v celom Bratislavskom kraji,

e) podľa sťažovateľiek mal príslušný RÚVZ vziať do úvahy regionálne informácie o epidemickej situácii, a nie situáciu celého Slovenska, čo by viedlo k záveru, že plošné zatvorenie školských zariadení nie je opodstatnené, rovnako RÚVZ nebol schopný preukázať, že k šíreniu ochorenia dochádza na školách a v školských zariadeniach, resp. že tieto významne vplyvajú na zhoršenie celkovej pandemickej situácie,

f) vydanie vyhlášky, ktorou došlo k obmedzeniu práva na vzdelanie, podľa sťažovateľiek nezodpovedá princípu proporcionality, keďže porušovateľ nemal k dispozícii dostatok relevantných údajov, na základe ktorých by mohol konštatovať, že prijatie vyhlášky je vhodným a účinným nástrojom na dosiahnutie legitímneho cieľa, a to ochrany verejného zdravia a zlepšenia epidemickej situácie v Bratislavskom kraji, prijatie vyhlášky nemôže prejsť testom vhodnosti, preto je zbytočné aplikovať ďalšie kroky testu proporcionality, keďže už prvý z nich nebol splnený, pričom na vyslovenie záveru o prípustnosti obmedzenia označeného práva na vzdelanie je potrebné, aby došlo ku kumulatívne splneniu jednotlivých zložiek testu proporcionality. Sťažovateľky napriek tomu poukazujú aj na test nevyhnutnosti a sú toho názoru, že v danom čase existovali aj šetrnejšie prostriedky na dosiahnutie legitímneho cieľa, napr. povinné testovanie v školách, resp. zohľadnenie individuálneho prístupu k jednotlivým školským zariadeniam podľa ich aktuálnej epidemickej situácie,

g) sťažovateľky uzatvárajú, že *„nariadenie zákazu prezenčnej výučby porušovateľom je zjavne arbitrárne, v dôsledku čoho porušovateľ vydaním napadnutej vyhlášky neprimerane zasiahol do ústavného práva sťažovateľiek na vzdelanie podľa článku 42 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa čl. 28 Dohovoru o právach dieťaťa a podľa čl. 2 Protokolu č. 1 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, a to najmä do ich základného práva na kvalitné vzdelanie“*.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľiek je namietané porušenie základného práva na vzdelanie garantovaného v čl. 42 ods. 1 ústavy, práva podľa čl. 2 dodatkového protokolu a čl. 28 Dohovoru o právach dieťaťa v dôsledku vydania vyhlášky RÚVZ, ktorou bolo zakázané prezenčné vyučovanie v určených zariadeniach od 6. decembra 2021 a došlo k jeho nahradeniu dištančným vzdelávaním.

7. Podľa sťažovateľiek obmedzenie prezenčného vzdelávania nebolo dostatočne zdôvodnené, zásah do základného práva sťažovateľiek na vzdelanie nie je udržateľný, pretože nie je proporcionálnym k sledovanému legitímnemu cieľu, teda ochrane verejného zdravia.

8. Ústavný súd uvádza, že argumentácia sťažovateľiek smeruje k posúdeniu súladnosti vydané vyhlášky RÚVZ s ústavou vo všeobecnej rovine s následkom navrhovaného vyslovenia porušenia základného práva sťažovateľiek na vzdelanie.

9. Ústavný súd cituje zo záverov svojho nálezu č. k. PL. ÚS 8/2021-143 z 1. decembra 2021: „... vyhlášky úradu verejného zdravotníctva, ako aj vyhlášky regionálnych úradov verejného zdravotníctva sú preskúmateľné v konaní o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ústavy. V prvom prípade ide o konanie podľa čl. 125 ods. 1 písm. b) ústavy, v tom druhom zas o konanie podľa čl. 125 ods. 1 písm. d) ústavy.“ Citovaný nález v súlade s platnou právnou úpravou potvrdil

aj predchádzajúcu judikatúru ústavného súdu (I. ÚS 211/2021, IV. ÚS 249/2021), že vyhlášky vydané Úradom verejného zdravotníctva Slovenskej republiky, ako aj RÚVZ na základe § 59b zákona č. 355/2007 Z. z. majú charakter všeobecne záväzného právneho predpisu a ich súladnosť s ústavou možno posudzovať len v konaní podľa čl. 125 ods. 1 ústavy, nejde o individuálne právne akty orgánov verejnej správy, ale o normatívne právne akty (III. ÚS 728/2021).

10. Ústavnou sťažnosťou podľa čl. 127 ústavy sa možno brániť len proti porušeniam základných práv spôsobených individuálnymi, a nie normatívnymi právnymi aktmi, a preto nemožno v konaní o ústavnej sťažnosti vysloviť, že k porušeniu základného práva došlo priamo ustanovením normatívneho právneho aktu, ale iba jeho konkrétnou aplikáciou (III. ÚS 18/2002, IV. ÚS 25/2011). V konaní o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nemôže ústavný súd uplatniť právomoc a v kontexte argumentácie sťažovateľa (fyzickej osoby) rozhodnúť, či všeobecne záväzný právny predpis vydaný Úradom verejného zdravotníctva Slovenskej republiky sú alebo nie sú v súlade s ústavou (IV. ÚS 249/2021).

11. Z uvedeného vyplýva, že na prieskum námietok spochybňujúcich súlad napadnutej vyhlášky so základným právom na vzdelanie, z ktorých vychádza návrh na vyslovenie porušenia označeného základného práva sťažovateľiek, ústavný súd v konaní o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy nemá právomoc, preto ústavný súd odmietol podanú ústavnú sťažnosť pre nedostatok právomoci v zmysle § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

12. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľiek uvedenými v petite ústavnej sťažnosti už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. marca 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu